

**1^η Πανελλήνια Μαθητική Προσομοίωση Επιτροπών του ΟΗΕ
για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου**

«Μαθητές σε ρόλο Διπλωμάτη»

Οδηγός Μελέτης

**Επιτροπή Οικονομικών, Κοινωνικών και Πολιτιστικών Δικαιωμάτων
«Το δικαίωμα στο νερό»**

**Πρόεδρος: Γεώργιος-Νικόλαος Σκούρτης
Αντιπρόεδρος: Ευφροσύνη Αλ Γιούσεφ**

Περιεχόμενα

Μήνυμα καλωσορίσματος από το Προεδρείο	Σελ. 3
Ιστορική Αναδρομή	Σελ. 3
• Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών	Σελ. 3
• Επιτροπής για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα	Σελ. 4
Το Δικαίωμα στο Νερό	Σελ. 4
Ειδικά Ζητήματα	Σελ. 6
Ερωτήματα προς τους συμμετέχοντες	Σελ. 8
Βιβλιογραφία	Σελ. 8
Ηλεκτρονικές Πηγές	Σελ. 8

Μήνυμα καλωσορίσματος από το Προεδρείο

Αγαπητοί και αγαπητές εκπρόσωποι,

Σας καλωσορίζουμε στην Επιτροπή Οικονομικών, Κοινωνικών και Πολιτιστικών Δικαιωμάτων. Έχουμε τη τιμή και τη χαρά να απαρτίζουμε το προεδρείο σας στην 1^η Μαθητική Προσομοίωση των Επιτροπών του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου με τίτλο «Μαθητές σε Ρόλο Διπλωμάτη».

Το θέμα που θα μας απασχολήσει είναι το δικαίωμα του ανθρώπου στο νερό, ένα από τα βασικότερα και σημαντικότερα δικαιώματα του ανθρώπου, που όμως ταυτόχρονα αποτελεί ένα ζήτημα μεγάλων διαστάσεων.

Ελπίζουμε ότι μέσα από τις συζητήσεις μας στο πλαίσιο της Επιτροπής θα λάβετε σημαντικές γνώσεις και θα ευαισθητοποιηθείτε και κινητοποιηθείτε σχετικά με τους τρόπους και τις δυνατότητες επίλυσης του συγκεκριμένου ζητήματος, σε παγκόσμιο επίπεδο.

Ανυπομονούμε να σας γνωρίσουμε στη Θεσσαλονίκη και να ζήσουμε μαζί μία μοναδική εμπειρία.

Με εκτίμηση,

Το Προεδρείο σας,

Γεώργιος-Νικόλαος Σκούρτης

Ευφροσύνη Αλ-Γιούσεφ

Ιστορική Αναδρομή

Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

Μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, το 1945, ολόκληρος ο κόσμος βρισκόταν σε αποδιοργάνωση, ενώ τα κράτη είχαν χάσει κάθε επαφή μεταξύ τους. Το σημαντικότερο στοιχείο λοιπόν που χρειαζόταν ο κόσμος τη δεδομένη χρονική στιγμή ήταν η ειρήνη.

Λαμβάνοντας τα παραπάνω υπ' όψιν, οι αρχηγοί 51 κρατών του κόσμου αποφάσισαν να λάβουν δράση και να συμβάλλουν στη δημιουργία ενός οργανισμού, ο οποίος θα

εξασφάλιζε όχι μόνο την ειρήνη που χρειαζόταν ο κόσμος, αλλά και χαρακτηριστικά όπως η διεθνής συνεργασία, η συλλογική ασφάλεια και η σύμπραξη. Έτσι, στις 26 Ιουνίου 1945 στο Σαν Φρανσισκο, υπογράφεται ο Καταστατικός Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών, γεγονός που σηματοδοτεί την ίδρυση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) – ο οποίος τέθηκε επίσημα σε ισχύ στις 24 Οκτωβρίου 1945. Ο ΟΗΕ ιδρύεται με την ελπίδα ότι θα ανταπεξέλθει στις ελπίδες των ανθρώπων, ότι θα αποτρεπτούν οι εχθροπραξίες και παρόμοιες πράξεις στο μέλλον, αλλά και πως επιτευχθεί η δημιουργία ενός κόσμου στον οποίο όλοι θα ζουν με ασφάλεια.

70 χρόνια αργότερα, ο ΟΗΕ αριθμεί 193 Κράτη-Μέλη, το καθένα από τα οποία συμβάλλει ξεχωριστά στη διατήρηση της ειρήνης παγκοσμίως, την συνεργασία μεταξύ των κρατών, την επίλυση και την αντιμετώπιση ζητημάτων διεθνούς εμβέλειας, καθώς επίσης και τη προώθηση και το σεβασμό προς τα δικαιώματα του ανθρώπου. Μέσα από τις λειτουργίες και τις εργασίες του ΟΗΕ, τονίζονται: η ανθρωπιστική βοήθεια προς τους ανθρώπους που τη χρειάζονται, η τήρηση των διεθνών νομοθετήσεων, η προάσπιση των ανθρώπινων δικαιωμάτων και η δημοκρατία, ενώ πλέον σημαντικό θέμα συζητήσεων αποτελεί και η προστασία του περιβάλλοντος.

Επιτροπή Οικονομικών, Κοινωνικών και Πολιτιστικών Δικαιωμάτων

Η Επιτροπή Οικονομικών, Κοινωνικών και Πολιτιστικών Δικαιωμάτων δεν προβλέπεται στο Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα, αλλά συγκροτήθηκε με απόφαση του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου του ΟΗΕ το 1985. Αποτελείται από 18 μέλη. Στο πλαίσιο της Επιτροπής λειτουργούν τρεις διαδικασίες ελέγχου εφαρμογής του Συμφώνου: α) η εξέταση εκθέσεων που υποβάλλουν τα κράτη μέλη του Συμφώνου, β) οι διακρατικές αναφορές και γ) οι ατομικές αναφορές. Η Επιτροπή επιτελεί ένα ακόμη σημαντικό έργο, αυτό της υιοθέτησης Γενικών Σχολίων, με τα οποία προβαίνει σε ερμηνεία των διατάξεων του Συμφώνου και διατυπώνει απόψεις για ζητήματα γενικού ενδιαφέροντος. Τα Γενικά Σχόλια υιοθετούνται από την Επιτροπή με συναίνεση.

Το δικαίωμα στο νερό

Μία από τις θεμελιώδους ανάγκες του ανθρώπου και, ταυτόχρονα, βασικό δικαίωμα του είναι η πρόσβαση και η κατανάλωση καθαρού και πόσιμου νερού.

Το δικαίωμα στο νερό κατοχυρώνεται στο άρθρο 11 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα. Πιο αναλυτικά:

Άρθρον 11. - 1. Τα συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα κάθε προσώπου για ένα επίπεδο διαβίωσης ανεκτό για το ίδιο και την οικογένειά του, συμπεριλαμβανομένης της κατάλληλης διατροφής, ενδυμασίας και κατοικίας, συγχρόνως δε και το δικαίωμα της συνεχούς βελτιώσεως των συνθηκών διαβιώσεώς του. Τα κράτη θα λάβουν τα κατάλληλα μέτρα για τη διασφάλιση του δικαιώματος αυτού, αναγνωρίζοντας στην περίπτωση αυτή την ουσιώδη σημασία της διεθνούς

συνεργασίας, που βασίζεται στην ελεύθερη συναίνεση.

2. Τα συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το βασικό δικαίωμα κάθε προσώπου για την προστασία του από την πείνα και θα θεσπίσουν μόνα τους ή με τη διεθνή συνεργασία τα απαιτούμενα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων και των συγκεκριμένων προγραμμάτων:

α) για τη βελτίωση των μεθόδων παραγωγής, διατήρησης και διανομής τροφίμων, με την πλήρη χρησιμοποίηση όλων των τεχνικών και επιστημονικών γνώσεων, με τη μετάδοση γνώσεων σχετικών με τις αρχές που διέπουν τη διατροφή και με την ανάπτυξη ή αναμόρφωση των αγροτικών συστημάτων με τρόπο που διασφαλίζει την καλύτερη αξιοποίηση και χρήση των φυσικών πόρων

β) για τη διασφάλιση της δίκαιης κατανομής των παγκόσμιων αποθεμάτων τροφίμων ανάλογα με τις ανάγκες που υπάρχουν κάθε φορά, λαμβανομένων υπόψη των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν τα κράτη εισαγωγής καθώς και κράτη εξαγωγής τροφίμων.

Διαβάζοντας το παραπάνω Άρθρο του Συμφώνου, γίνεται αντιληπτό πως κάθε Κράτος-Μέρος της Σύμβασης για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα είναι υποχρεωμένο να εξασφαλίσει στους πολίτες του πρόσβαση και κάλυψη των βασικών του αναγκών, δύο από τις οποίες είναι η υγιεινή τροφή και το πόσιμο νερό.

Το Δικαίωμα στο Νερό είναι ένα ζήτημα που απασχολεί τον ΟΗΕ και συμπεριλαμβάνεται στην θεματολογία των συζητήσεών του. Πέραν όμως του ΟΗΕ, το παραπάνω ζήτημα έχει λάβει μεγαλύτερες διαστάσεις και απασχολεί και άλλους Διεθνείς Οργανισμούς, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση. Πιο συγκεκριμένα, αξίζει να σημειωθεί πως η Επιτροπή Περιβάλλοντος, Δημόσιας Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σε Σχέδιο Έκθεσής του το 2015 αναφορικά με τη πρωτοβουλία πολιτών «Δικαίωμα στο νερό» (Right2Water) αναφέρει, μεταξύ άλλων, τη σημασία του νερού για τον άνθρωπο (Άρθρο 5), ενώ ταυτόχρονα τονίζει την ανάγκη δημόσιας παροχής της ύδρευσης και αποχέτευσης (Άρθρα 11, 12, 14).

Το 2002 η Επιτροπή Οικονομικών, Κοινωνικών και Πολιτιστικών Δικαιωμάτων υιοθέτησε το **Γενικό Σχόλιο Νο 15** που αφορούσε στο δικαίωμα στο νερό. Στο κείμενο αυτό, συγκεκριμένα στο Άρθρο 1.1 αναφέρεται ότι το νερό είναι απαραίτητο για την ανθρώπινη ζωή με αξιοπρέπεια και ότι είναι η προϋπόθεση για να απολαύσουμε τα υπόλοιπα δικαιώματά μας. Το δικαίωμα των ανθρώπων στο νερό αναγνωρίζεται και στο κείμενο του Ψηφίσματος 62/292 της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ. Έτσι, τα κράτη και οι διεθνείς οργανισμοί καλούνται να βρίσκουν τρόπους και οικονομικά ή τεχνολογικά μέσα, κυρίως στις αναπτυσσόμενες χώρες, για να υπάρχει εύκολη πρόσβαση σε καθαρό νερό για όλους τους ανθρώπους.

Το νερό, λοιπόν είναι δικαίωμα για κάθε άνθρωπο, και πρέπει να προσπαθούμε μέχρι να έχουν όλοι οι άνθρωποι πρόσβαση σε καθαρό νερό. Πρέπει, βέβαια, το νερό:

- να είναι **αρκετό** για όλους και όλες, περίπου 50 με 100 λίτρα την ημέρα, ώστε κάθε άνθρωπος να καλύψει όσες ανάγκες του σχετίζονται με το νερό, και την εξασφάλιση της υγείας του,
- να είναι **καθαρό και ασφαλές**, δηλαδή να μην περιλαμβάνει βλαβερούς μικροοργανισμούς ή βλαβερές χημικές ουσίες. Μάλιστα, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας έχει ορισμένες οδηγίες για την ποιότητα του πόσιμου νερού,
- να είναι **προσβάσιμο**, και μάλιστα να μην απαιτείται κάποιος να περπατήσει περισσότερο από 1.000 μέτρα ή 30 λεπτά της ώρας για να το αποκτήσει,
- να είναι **οικονομικά προσιτό**, ώστε κάθε άνθρωπος να μπορεί να αποκτήσει νερό.

Το δικαίωμα στο νερό συνδέεται άμεσα με το ανθρώπινο δικαίωμα στην **υγεία**. Κάθε χρόνο 1,8 εκατομμύρια παιδιά πεθαίνουν εξαιτίας ασθενειών που προκαλούνται από μη-καθαρό νερό, ενώ η δύσκολη πρόσβαση στο νερό έχει επιπτώσεις στην υγεία, κυρίως στις γυναίκες και στα παιδιά. Επιπλέον, το γεγονός ότι η δύσκολη διαδικασία για τη συλλογή του νερού ανατίθεται συχνότερα σε γυναίκες και σε παιδιά έχει πολλές επιπτώσεις στην **εκπαίδευση** αυτών των ατόμων, προκαλώντας έτσι εμπόδια στην απόλαυση του δικαιώματος στην εκπαίδευση.

Ειδικά Ζητήματα

1. Η Πρόσβαση σε Καθαρό και Πόσιμο Νερό

Δύο από τα μεγαλύτερα ζητήματα που σχετίζονται με το νερό και τη χρήση του είναι η πρόσβαση σε πηγές νερού αλλά και η ποιότητα των υδάτων, δηλαδή κατά πόσο είναι πόσιμα ή όχι. Τα δύο αυτά ζητήματα έχουν συγκεκριμένες αιτίες και επηρεάζουν τη ζωή των ανθρώπων ριζικά.

Αρχικά, αξίζει να σημειωθεί πως η κλιματική αλλαγή από την οποία τις τελευταίες δεκαετίες ο κόσμος υποφέρει, έχει προκαλέσει ανεπανόρθωτες βλάβες στη ποιότητα και τη ποσότητα των υδάτων. Πιο αναλυτικά, σήμερα 1,8 δισεκατομμύρια άνθρωποι δεν έχουν πρόσβαση σε καθαρό νερό – στο παραπάνω νούμερο η πλειοψηφία αποτελεί παιδιά έξι έως δέκα ετών. Σε πολλά μέρη ανά τον κόσμο παρατηρούνται φαινόμενα της κλιματικής αλλαγής όπως ξηρασία, κυκλώνες, όξινη βροχή, πλημμύρες ή/και ασυνήθιστη αύξηση της θερμοκρασίας, γεγονότα που από τη μία δυσκολεύουν τη πρόσβαση σε νερό, ενώ ταυτόχρονα υπάρχει περίπτωση να μολύνουν την ήδη υπάρχουσα πηγή.

Ως αποτέλεσμα όλων των παραπάνω, οι άνθρωποι καταλήγουν να έχουν πρόσβαση σε μολυσμένο νερό, να έχουν λιγοστή πρόσβαση σε νερό ή και καθόλου. Συνεπώς, δημιουργούνται σημαντικές αρρώστιες, όπως η χολέρα, ενώ οι άνθρωποι δεν καλύπτουν μία από τις βασικές ανάγκες τους για τη ζωή τους, δηλαδή τη κατανάλωση πόσιμου νερού. Σημειώνεται πως καθημερινά πεθαίνουν περίπου 1.000 παιδιά εξαιτίας της έλλειψης νερού, ενώ ετησίως πάνω από 315.000 άνθρωποι για τον ίδιο λόγο.

Η εξάλειψη του φαινομένου αυτού και η αποτελεσματική του αντιμετώπιση κρίθηκαν αναγκαία ζητήματα από όλους τους παράγοντες λήψης αποφάσεων, όπως οι διεθνείς

οργανισμοί. Ο ΟΗΕ πρωτοστατεί σε δραστηριότητες τέτοιου τύπου με τη UNICEF να καταδεικνύει ζήλο και επιμονή για την εξάλειψη του παραπάνω φαινομένου. Μάλιστα, ο ΟΗΕ στις συζητήσεις κατά την Ατζέντα για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη ως το 2030, θέσπισε τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (Sustainable Development Goals), ο έκτος από τους οποίους αναφέρεται στην ύπαρξη καθαρού νερού και αποχετευτικού συστήματος μέχρι το 2030, παντού ανά τον κόσμο.

Παρομοίως, αποστολές με τον στόχο την εξασφάλιση καθαρού νερού για όσους το έχουν ανάγκη έχουν σταλεί και από την Ευρωπαϊκή Ένωση και άλλους περιφερειακούς οργανισμούς.

2. Το δικαίωμα στο νερό και το δικαίωμα στην εκπαίδευση

Η έλλειψη νερού προκαλεί πολλά προβλήματα στους μαθητές και τις μαθήτριες, με αποτέλεσμα να αποτελεί εμπόδιο στο δικαίωμα κάθε ανθρώπου για εκπαίδευση. Σε περιπτώσεις όπου υπάρχει κυρίως μη-καθαρό νερό οι μαθητές και οι μαθήτριες χάνουν πολύ συχνά μαθήματα λόγω ασθένειας δικής τους ή συγγενών τους, τους οποίους καλούνται να βοηθήσουν, πράγμα εξίσου συχνό.

Ακόμη, οι μαθητές και οι μαθήτριες συχνά χάνουν μαθήματα γιατί πρέπει να περπατήσουν πολλή ώρα και να δυσκολευτούν αρκετά για να φέρουν νερό. Ασθενούν, επίσης, και οι δάσκαλοι ή δασκάλες λόγω του μη-ασφαλούς νερού, με αποτέλεσμα να χάνονται ακόμα περισσότερα μαθήματα.

Κάθε μέρα πολλά κορίτσια και πολλές γυναίκες αναγκάζονται να περπατήσουν πολλή ώρα προκειμένου να φέρουν πίσω νερό, πράγμα που μειώνει κατά πολύ τον διαθέσιμο χρόνο αλλά και τις αντοχές τους για εκπαίδευση. Έτσι, έχουμε λιγότερα κορίτσια και γυναίκες στην εκπαίδευση, πράγμα που δυσκολεύει τις αναπτυσσόμενες χώρες σε πολλούς τομείς.

Όταν η πρόσβαση στο νερό είναι μειωμένη και η ποιότητα του νερού είναι υπό αμφιβολία, δε δίνεται στην εκπαίδευση η προτεραιότητα που πρέπει. Κατά συνέπεια, υπάρχει περισσότερη φτώχεια και εξαθλίωση, καθώς και ανισότητα μεταξύ των ανθρώπων. Η εξάλειψη της φτώχειας και ο περιορισμός της ανισότητας είναι δύο από τους δεκαεφτά στόχους για τη βιώσιμη ανάπτυξη που έχει θέσει ο ΟΗΕ, και είναι φανερό ότι για να τους πετύχουμε, πρέπει να φροντίσουμε ώστε όλοι οι άνθρωποι να

έχουν εύκολη, ασφαλή και οικονομική πρόσβαση σε καθαρό, αναμφίβολης ποιότητας νερό.

Για αυτό, πολλά κράτη και κυρίως πολλοί διεθνείς οργανισμοί έχουν προχωρήσει λαμβάνοντας αποφάσεις και πρωτοβουλίες προκειμένου να διορθώσουν τα σοβαρά προβλήματα που συνδέονται με το νερό στην εκπαίδευση. Ένα καλό παράδειγμα είναι το πρόγραμμα WASH σε πολλά σχολεία αναπτυσσόμενων χωρών, που βοηθά στο να υπάρχει καλύτερη υγιεινή στα σχολεία, μειώνοντας τις αρρώστιες αλλά και την ανισότητα μεταξύ των φύλων.

Ερωτήματα προς τους Συμμετέχοντες

- Πώς θα εξασφαλιστεί η διατήρηση της ποσότητας του νερού στο πλανήτη για το μέλλον;
- Πώς μπορεί να ευαισθητοποιηθεί και να γνωρίσει περισσότερα η νεολαία και ο κόσμος αναφορικά με την έλλειψη του νερού;

Βιβλιογραφία

Παρούλα Νάσκου-Περράκη, Δικαιώματα του Ανθρώπου: Παγκόσμια και περιφερειακή προστασία. Θεωρία – Νομολογία, Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2016.

Ηλεκτρονικές Πηγές

<http://www.un.org/en/about-un/index.html>

http://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=16

<https://eclass.duth.gr/modules/document/file.php/KOM01151/%CE%94%CE%99%CE%95%CE%98%CE%9D%CE%95%CE%A3%20%CE%A3%CE%A5%CE%9C%CE%A6%CE%A9%CE%9D%CE%9F%20%CE%93%CE%99%CE%91%20%CE%A4%CE%91%20%CE%9F%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%9D%CE%9F%CE%9C%CE%99%CE%9A%CE%91.pdf>

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CESCR/Pages/CESCRIndex.aspx>

<http://www.un.org/es/comun/docs/?symbol=A%20FRES%202F64%202F292&lang=E>

https://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=26231

http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/documents/envi/pr/1036/1036691/1036691el.pdf

<http://www.refworld.org/docid/4538838d11.html>

<https://www.unicef.org/wash/>

<http://www.matrix24.gr/2016/03/den-echoun-prosvasi-se-posimo-nero-peripou-18-dis-anthropi/>

http://www.ethnos.gr/diethni/arthro/den_exoun_prosbasi_se_posimo_nero_663_ekat_anthrop_oi-64350465/

<https://www.unicef.gr/%CF%80%CE%B1%CE%B3%CE%BA%CF%8C%CF%83%CE%BC%CE%B9%CE%B1-%CE%B7%CE%BC%CE%AD%CF%81%CE%B1-%CE%BD%CE%B5%CF%81%CE%BF%CF%8D-2016/a2-808-8>

https://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=26231

http://www.un.org/waterforlifedecade/human_right_to_water.shtml

<http://www.un.org/es/comun/docs/?symbol=A/RES/64/292&lang=E>

<http://www.refworld.org/docid/4538838d11.html>

http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/documents/envi/pr/1036/1036691/1036691el.pdf

<http://www.ohchr.org/Documents/Publications/FactSheet35en.pdf>

https://www.unicef.org/media/media_53234.html

<https://thewaterproject.org/why-water/education>